
**ABORDĂRI PRAGMATICE PRIVITOARE LA PERSOANA
JURIDICĂ CA SUBIECT AL INFRAȚIUNILOR
DE LA art. 320 COD PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA**

Igor I. HLOPEȚCHI

CZU: 347.191:343.152(478)

av.igor.hlopetchi@gmail.com

Consacrarea răspunderii penale a persoanelor juridice își găsește legitimarea în necesități practice, impuse de realitățile contemporane ale vieții economico-sociale. Pornind de la constatarea admiterii în trecut a răspunderii penale a persoanelor juridice, uneori chiar în ciuda caracterului fictiv care le era atribuit acestora, în doctrină s-au ridicat semne de întrebare privind rațiunea respingerii principiului răspunderii penale a persoanelor juridice în prezent, când necesitățile practice sunt mai imperioase ca niciodată, având în vedere puterea economică și pericolul potențial deosebit de ridicat pe care activitatea persoanelor juridice îl poate reprezenta pentru întreaga ordine de drept [1, p. 27].

Potrivit art. 21 alin.(3) Cod penal, „o persoană juridică, cu excepția autorităților publice, este pasibilă de răspundere penală pentru o faptă prevăzută de legea penală dacă aceasta nu a îndeplinit sau a îndeplinit necorespunzător dispozițiile directe ale legii ce stabilesc îndatoriri sau interdicții privind efectuarea unei anumite activități și se constată cel puțin una din următoarele circumstanțe:

a) fapta a fost săvârșită în interesul persoanei juridice respective de către o persoană fizică împuternicită cu funcții de conducere, care a acționat independent sau ca parte a unui organ al persoanei juridice;

b) fapta a fost admisă sau autorizată, sau aprobată, sau utilizată de către persoana împuternicită cu funcții de conducere;

c) fapta a fost săvârșită datorită lipsei de supraveghere și control din partea persoanei împuternicite cu funcții de conducere”.

Conform art. 21 alin. (4) din același act normativ, „persoanele juridice, cu excepția autorităților publice, răspund penal pentru infracțiunile pentru săvârșirea cărora este prevăzută sancțiune pentru persoanele juridice în partea specială din prezentul cod”.

În condițiile realităților raportului juridic de drept execuțional civil, în calitate de debitor în procedura de executare poate să apară o persoană juridică, fapt consemnat în compartimentul corespunzător din documentul executoriu. Sub acest aspect, persoanele implicate în exercițiul de aplicare a normelor de drept penal substanțial se confruntă cu o problemă legată de identificarea subiectului activ al infracțiunii incriminate de articolul 320 Cod penal.

Pornind de la principiul inadmisibilității interpretării extensive defavorabile a legii penale (art. 3 alin. (2) Cod penal) dublat de principiul *cessante ratione legis, cessat eius dispositio sau ubi cessat ratio legis, ibi cessat lex* (unde încetează rațiunea legii, încetează dispozițiile sale), putem reține că legiuitorul nu îi conferă persoanei juridice calitatea de subiect al infracțiunilor reunite în art. 320 Cod penal.

Art. 177 alin. (1) Cod civil statuează: „*persoana juridică își exercită, de la data constituirii, drepturile și își execută obligațiile prin administrator. Persoana juridică poate avea unul sau mai mulți administratori*”. Alin. (2) al aceluiași articol, stipulează: „*are calitatea de administrator **persoana fizică** sau, în cazurile expres prevăzute de lege, persoana juridică care, în condițiile legii și ale actului de constituire, este desemnată să acționeze, în raporturile cu terții, individual sau colectiv, în numele și pe contul persoanei juridice. Persoana juridică cu scop lucrativ poate avea în calitate de administrator o altă persoană juridică*”.

Potrivit savanților francezi, amenințarea sancțiunii individuale penale este mai eficientă decât o sancțiune aplicată persoanei juridice [1, p.282]. În doctrină s-a arătat că „*răspunderea administratorilor nu mai este în măsură să facă față creșterii criminalității persoanelor juridice. Proba vinovăției lor este dificil de găsit în conglomeratul de decizii și omisiuni de a decide, de acțiuni exaltate sau somnolențe de rutină, de inovații imprudente sau conformism neglijent, iar în final această dificilă probă se dovedește inutilă în fața insolabilității acestor persoane fizice*” [2, p. 68].

La modul practic, persoana juridică dispune de un arsenal excesiv care i-ar permite să creeze artificial premise care ar duce la imposibilitatea executării, precum și împiedicarea executării unei hotărâri a

instanței de judecată. În aceste împrejurări, considerăm oportun de a face trimitere la următoarea speță: „Executorul judecătoresc R.T deține procedura de executare nr. 003-643/19r intentată în temeiul documentului executoriu nr. 2-3/19. În calitate de debitor figurează SRL „A”. Obiectul executării îl constituie încasarea sumei de 45 000 dolari SUA în beneficiul SRL „B”. La 13.05.2020 executorul judecătoresc a expediat în adresa administratorului SRL „A” încheierea de intentare a procedurii de executare. Urmărind scopul de a împiedica executarea hotărârii instanței de judecată, fondatorii SRL „A” au convocat adunarea unde au votat modificarea în statut. Potrivit noii redacții, administratorul este în drept să opereze cu mijloacele bănești ce depășesc 10 000 lei numai cu acordul autentic al fondatorilor. Tot asociații societății au votat ca bunurile susceptibile de a fi urmărite, să fie ipotecate, fiind încheiate patru de contracte de ipotecă cu terțe persoane”. Așadar, se reține că, pe de o parte, dacă administratorul va ordona un transfer în mărimea revendicată de creditor prin intermediul executorului judecătoresc, acesta va fi pasibil de răspundere penală și civilă, iar pe de altă parte, fondatorii societății nu au calitatea de subiecți ai infracțiunilor-tip reunite sub norma de incriminare de la art. 320 Cod penal. Anume din aceste considerente, suntem de părere că apariția persoanei juridice în calitate de subiect al infracțiunilor de la art. 320 Cod penal, este inoportună. În acest fel – dacă cel care comite oricare din modalitățile alternative ale faptei incriminate de art. 320 Cod penal și reprezintă o persoană juridică, conduce o persoană juridică sau activează în alt mod în cadrul acesteia – va suporta răspunderea penală numai făptuitorul persoană fizică. Nu și persoana juridică respectivă.

De notat că, în corespundere cu art.318 (combinat cu art.17) Cod contravențional, persoana juridică nu poate fi subiect al contravenției.

Faptele reunite sub denumirea marginală „neexecutarea hotărârii instanței de judecată” nu pot fi săvârșite de o persoană juridică. Însă neexecutarea hotărârii instanței de judecată poate fi comisă prin intermediul unei persoane juridice, or persoana juridică evoluează nu ca subiect al infracțiunii, dar ca mijloc de săvârșire a infracțiunii. Persoana juridică poate fi folosită de făptuitor ca mijloc de săvârșire a infracțiunii, în vederea atingerii scopului infracțional. Așa cum un

killer face uz un animal dresat, la fel și debitorul-făptuitor, uzează de o persoană juridică pentru comiterea infracțiunii.

Considerăm că această abordare a locului persoanei juridice în săvârșirea infracțiunilor de la art. 320 Cod penal, excede percepția *stricto sensu* a noțiunii de mijloc de săvârșire a infracțiunii.

În acest plan, savantul autohton A.Reșetnicov definește prin „*mijloc de săvârșire a infracțiunii*” entitatea, substanța sau fenomenul, ale cărui calități sunt utilizate de către făptuitor pentru săvârșirea infracțiunii. Totodată, autorul accentuează că noțiunea „*mijloc de săvârșire a infracțiunii*” urmează a fi deosebită de noțiunea „*instrument de săvârșire a infracțiunii*”: „(...) prin „*instrument de săvârșire a infracțiunii*” înțelegem entitatea materială, aplicată nemijlocit pentru realizarea influențării infracționale, care reduce volumul de efort fizic sau care ajută la concentrarea forțe (...) [3, p. 162].

În concluzie, afirmăm că mijlocul de săvârșire a infracțiunilor reunite în art. 320 Cod penal, poate fi o entitate nu neapărat materială. Or, în postura de mijloc al săvârșirii infracțiunii poate să apară chiar o structură abstractă de complexitatea persoanei juridice.

Referințe:

1. GEBARA, A. La responsabilité pénale des personnes morales en droit positif français/Teză. Paris, 1945, citat de STRETEANU, F., CHIRIȚĂ, R. *Răspunderea penală a persoanei juridice*. Ediția 2. București: C. H. Beck, 2007. 482 p.
2. STRETEANU, F., CHIRIȚĂ, R. *Răspunderea penală a persoanei juridice*. București: Rosetti, 2002. 224 p.
3. REȘETNICOV, A. Disocierea mijlocului de săvârșire a infracțiunii de obiectul material al infracțiunii: conotații teoretice și practice. În: *Studia Universitatis, Seria „Științe sociale”*, 2008, nr.4, pp.160-163.